

1200
29.11.

Ivan Cankar o Utopiji:
"Utopije pa imajo že od nekdaj to čudno lastnost, da se po navadi uresničujejo!"

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Ivan Cankar v znanem govoru v Unionski dvorani, 12. aprila 1913:
"... Vprašanje jugoslovanskega jezika in kulture pa zame sploh ne obstoja. Mogoče je kedaj eksistiralo, toda rešeno je bilo takrat, ko se je jugoslovansko pleme razcepilo v četvero narodov s četverim čisto samostojnim kulturnim življenjem. Po krvi smo si bratje, po jeziku vsaj bratrance, po kulturi — ki je sad večstoletne separate vzgoje — pa smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je tuj naš gorenski kmet tirolskemu, ali pa goriški viničar furlanskemu."

Slovenec sem! — — — — tako je mati djala . . .

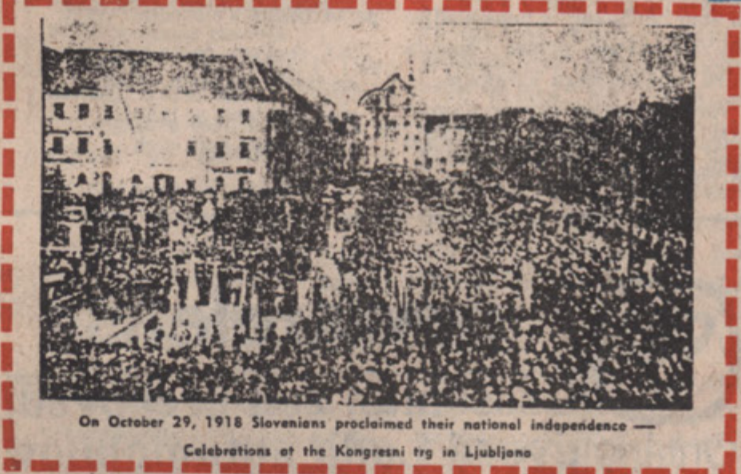

Prvotno slovensko ozemlje je obsegalo 70.000 km² to je približno toliko kot meri sedanja Avstrija. V sedanji Jugoslaviji je od tega ozemlja samo 20.000 km².

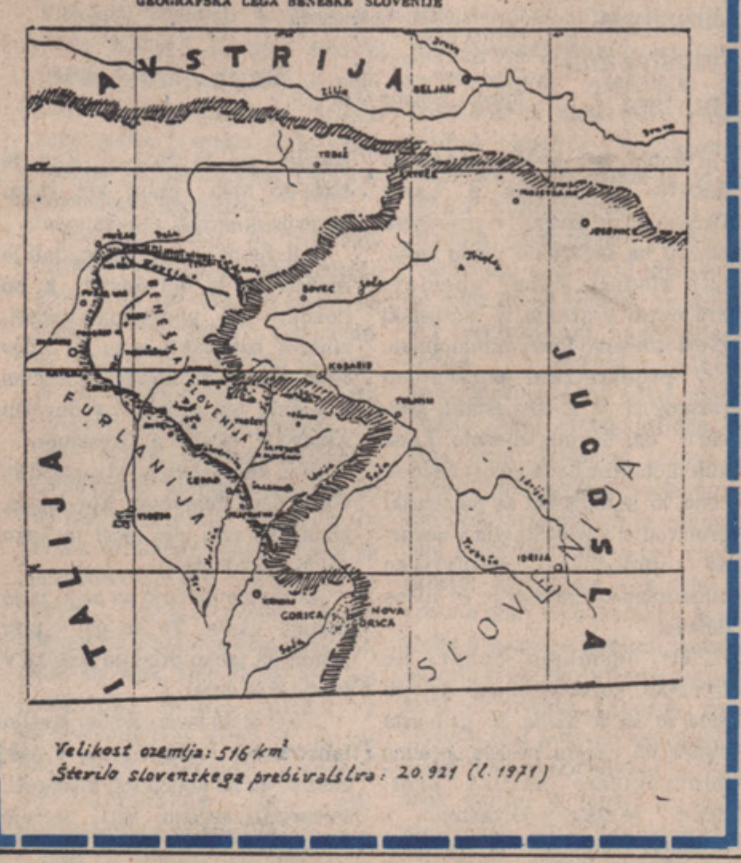

Slika Krnskega gradu s knežjim kamnom v času pred letom 1862. Ko je bil knežji kamen prenesen v Celovec (po Die österr.-ungar. Monarchie in Wort u. Bild, 1891), v letih 1928/29 so na tem mestu odkrili temelje knežjega doora iz frankovske dobe. V ozadju se vidi Gospi Sveta.

Videmski nadškof Alfredo Battisti je na spominski svečanosti v spomin msgr. Ivana Trinka v svojem govoru med drugim dejal naslednje: "... Krščanstvo je prišlo v to deželo, v kateri prebivajo Slovenci, zlasti po misijonski dejavnosti oglejske Cerkve. Le-ta ni Slovencev kolonizirala, marveč jim oznanjala evangelij v njihovem jeziku ter naredila iz njih latinske, temveč slovenske kristjane . . .
Več kot tisočletno krščansko izročilo tega ljudstva — dodaja msgr. Battisti — je treba zaščititi z ustreznimi zakonskimi ukrepi, da ne izgine svojstveni krščanski svet, ki je znal izraziti tako bogato dediščino . . .
Italijanska država dolguje temu ljudstvu pravno priznanje, kajti izginotje tega izvirnega občestva bi obubožalo celotno skupnost . . ."
(Po Katoliškem glasu 13.12.1979, str. 2)

On October 29, 1918 Slovenians proclaimed their national independence — Celebrations of the Kongresni trg in Ljubljano

Velikost ozemlja: 516 km²
Število slovenskega prebivalstva: 20.921 (l. 1971)

Slovenci smo v 1300 letih po naselitvi v novi domovini izgubili nad dve tretine svoje zemlje; večinoma proti Nemcem in Italijanom, nekaj pa tudi proti Madžarom. Danes živi, po statističnih podatkih, nad 500.000 Slovencev izven matične domovine. V to število so vštetih poleg zamejcev tudi zdomci, politični in ekonomski.

Res je, da od sedanjih oblastnikov v domovini ne moremo dosti pričakovati. Kot zvesti služabniki komunistične Partije Jugoslavije in pod strogim nadzorstvom tajne policije morajo zagovarjati centralistično politiko, pri kateri je zlasti zadnje čase opažati ponovne, čeprav še tako prikrite želje napore, ustvariti en sam jugoslovanski narod. Cetudi bi se poedinci zavedali nevarnosti in skušali postaviti slovenske interese pred interese centralne države, jih

Predvsem moramo neustrajno pobijati pesimizem in defitizem. Slovenski narod je v svoji dolgi zgodovini šel že skozi mnogo kriz in jih je preživel. Preživel bo tudi to!
Slovenci v svobodnem svetu imamo priliko pazljivo zasledovati tek našega narodnega življenja in prost dostop do časopisov, do najvišjih državnih in meddržavnih ustanov in osebnosti, pri katerih lahko brez strahu ali obzirov izrazimo svoje mnenje in branimo pravice slovenskega naroda v domovini in

Del naslovne strani revije "Slovenstvo, Resnica, Pravica", ki jo izdajajo dijaki slovenske gimnazije v Celovcu.

Gdč. WANDA GREGORICH
Študentka Illinoiske univerze

zmanjšuje. Iz balkanskega polotoka pa roma v Slovenijo na tisoče nekvificiranih delavcev, da izpolnjujejo vrzeli, ki nastajajo kot posledica izseljevanja bolj izobraženih in strokovno bolj izsolanih Slovencev v tujino. Ta južni pritok s svojo kulturo, ki jo je oblikovala bizantinska in turška miselnost nikakor spada in se ne spaja s slovensko zapadno-evropsko kulturno tradicijo, ampak to rahlja in izvodeneva z vedno glasnejšimi zahtevami po lastnih šolah, časopisih, cerkvah, mošejah in kulturnih središčih. Zavednega Slovencev prevzema strah nad tem razvojem in se zaskrbljen sprašuje, če se morda ne bo prav nad slovenskim narodom izpolnila Fatimska prerokba, da bo kot posledica novih vojn mnogo manjših narodov izginilo iz zemeljske oble.

Kaj je rešitev iz tega navidezno brezupnega položaja? Pesimisti klonejo glave in se vdajajo v žalostno usodo, da se ne da nič narediti. Mi s temi zaključki ne soglašamo! Za nas še vedno drži pregovor: Dum spiramus, speramus! Dokler dihamo, še imamo

Partija kmalu onemogoči in jih potisne v ozadje. Danes n.p.r. v domovini 29. oktobra sploh ne praznujejo, ker je preveč drugih, bolj "modernih" jugoslovanskih praznovanj. Pri tem pa oblastniki kar brez vesti prezejo, da teh praznovanj ne bi bilo, če 29. oktobra 1918 ne bi bilo!
Kaj pa zamejci in Slovenci v širokem svetu? Ali bi lahko oni kaj doprinesli, da slovenski narod preživi to krizo in da ne bo izbrisan iz zemeljske mape. Kot sinovi slovenske družine imamo ne samo pravico ampak tudi dolžnost, da pravice slovenskega naroda branimo. Če nas je res nad pol milijona izven domovine, pomeni to skoraj eno tretino vseh Slovencev. Kot taki bi morali imeti bolj odločen glas pri odločanju slovenske narodne bodočnosti in usode. Naš glas bi moral biti močnejši zlasti še zato ker gotovo predstavlja tudi mišljenje mnogih Slovencev v domovini, ki ravno tako z zaskrbljenostjo gledajo v bodočnost našega naroda, pa si radi političnega pritiska ne upajo svobodno izraziti svojega mnenja. V čem bi torej obstojala naša pomoč?

vedla Mohorjeva Družba v Celovcu.
Ob tej priliki se nam zdi potrebno omeniti nad vse hvalevredno izjavo mladih študentov slovenske gimnazije v Celovcu, ki v prvi številki svoje nove revije: "Slovenstvo, Resnica, Pravica" že na naslovni strani iztezajo svojo bratsko roko Slovincem na vseh kontinentih, v svojem uvodu pa pišejo: "... da v nas vedno bolj zaživi in se vedno bolj utrdi zavest, da smo vsi udje enega in istega telesa, enega in istega naroda in da smo dolžni zanimati se za vsak kosček svojega organizma, brez ozira na to ali ono ideologijo, to ali ono vero. Mi nismo stotimilijonski narod. Ne moremo si privoščiti luksuza, da enostavno izbrišemo iz naše (Nadaljevanje na 6. strani)

zavesti ta ali oni del našega naroda, kot da ga ni na svetu."
Za večji uspeh pri naših prizadevanjih za obrambo slovenskih pravic je torej potrebna večja medsebojna povezana in organizacijska koordinacija. Ta bi morala obstajati v posameznih državah, kjer žive Slovenci v večjem številu (lep primer take je Slovensko-Kanadski Svet), na kontinentih in med kontinenti. Želeti bi bilo, da bi se v bližnji bodočnosti organiziral "Zdomski Posvet", ki bi skušal to koordinacijo uresničiti.
Zagovorniki Slovenske Države, ki verujejo v "Utopijo" združenja vseh Slovencev pod eno streho v svobodni in samostojni Sloveniji, bodo te napore z navdušenjem podpirali!

Obrud ustaljenih karavanskih ostanov (to obliki, kakršna je celjala konec XIII. stoletja). Slika Slova Pengova

Ali bi zagovornik človeških pravic, Herr Kurt Waldheim, lahko še pred Madridsko konferenco prepričal avstrijske oblasti, da je že skrajni čas, da te dvojezične napise ponovno postavijo?

Možnosti notranjega razvoja v Jugoslaviji po smrti Tita:

OBSEG IN MEJE ČLOVEKOVIH PRAVIC V "SAMOUPRAVLJALNEM SOCIALIZMU" JUGOSLAVIJE

Ciril Žebot
Georgetown University

Program za bodočnost

Odkar je bilo leta 1970 pripravljeno kolektivno Predsedništvo, živi Jugoslavija v nekem nestrpnem položaju zavlačujoče se "prehoda" v po-Titovo dobo, ki se je z amputacijo Titove noge januarja 1980 prvič resno približala. In v tem času vse bolj naraščajoče nemoči in zaskrbljujoče negotovosti je dozorle osnovno protislovje jugoslovanskega socialističnega sistema — suverenost republik in samoupravljanje družbenih ustanov v nasprotju z leninistično kontrolo partije nad državo in družbo.

Formalni sistem oblasti in samoupravljanja je bil z ustavnimi amandmaji junija 1971 temeljito predrugačen in decentraliziran, toda na ravni vladajoče komunistične partije je bil samo nekaj mesecev kasneje, decembra 1971, ponovno centraliziran. Ta protislovni dualizem označuje vrsta posebnih napetosti med osrednjim partijskim vodstvom v Beogradu in partijskimi organizacijami v šestih republikah in dveh avtonomnih pokrajinah; med centralno vlado Jugoslavije in vladami osmih ustavnih enot; med samoupravnimi organi in menažersko strukturo v organizacijah združenega dela; kakor tudi med vsako od teh in partijskimi ekspozitami v njih.

Po kritičnih političnih čistkah v letih 1971 in 1972, so vrhovne utrebe v podjetjih ostro napadali kot "tehno-birokrate" ter so jim pripisovali odgovornost za gospodarske težave države, češ da so ovirali razširjeno samoupravljanje; kazalo je, da si skuša partija pridobiti popolnejšo kontrolo nad decentraliziranim sistemom, s tem, da bi izigrala razbito samoupravljanje proti strokovnim upravnikom. Tudi ne bi bilo realistično podcenjevati še vedno živa trenja med nasprotujočimi si narodnostnimi entotami, zlasti v treh največjih republikah — Srbiji, Hrvatski in Bosni-Hercegovini. Brez Tita bi nekatere, ali vse, te različne in menjačice se napetosti v državi in v sistemu lahko nepričakovano izbruhnile v odkrite konflikte, odvisno od taktičnega zaznavanja obstoječih okoliščin in pričakovanega razvoja.

Kdoroli bo prevzel Titov položaj, s tem ne bo podedoval tudi njegove osebne moči, da bi vladal po lastni volji. V partijskem Prezidiu in v pripravljem kolektivnem Predsedstvu države, je imel prednost med "enakimi". Edvard Kardelj, kljub rahlemu zdravju. Bil je edini med Titovimi starimi, predvojnimi sodelavci, ki je še stal ob njem. Bil pa je poleg tega tudi ideološki in ustavni arhitekt nenavadnega jugoslovanskega "socializma", kot se je razvil po Titovem prelomu s Stalinom. Toda Edvard Kardelj Tita ni preživel; februarja 1979 je umrl. Danes zato ni nekakega "primus inter pares", ostalo je le nekaj "pares", ki jih bremeni Titova in Kardeljeva dediščina.

Septembra 1972, po političnih čistkah v republikah, je Kardelj v govoru na začetku kampanje za izvolitev "delegatov", z nenavadno odkritostjo priznal da se partija "mora vmeševati", da mora "zavzeti konkretna stališča v sami osnovi samoupravljanja", da ne more "prepuštitu slučaju, ko bo šlo za izvolitev delegatov (v razna samoupravljalna telesa in državne zbornice)." "Partija," je dejal, "mora poseže v to demokratično bitko brez iluzij... tako da kjer smo šibki, kjer ne moremo dobiti bitke z demokratičnimi sredstvi, se ne sme bati uporabiti sredstva revolucionarne ali administrativne prisile" (19)

Šest let kasneje, leta 1978, se je partijski kongres še vedno

ukvarjal s problemom, kako zagotoviti prevlado partije znotraj ustavnostno razširjenih republiških avtonomij in samoupravljalnih struktur. Kongresni material o tem vprašanju je centralni komite partije pripravil z naslednjega izhodišča: "Ena najvažnejših nalog, pred katero stoji Zveza Komunistov je v vprašanju: kako prilagoditi dejavnost Lige (komunistov) spremembam, do katerih je prišlo v naši družbi." (20)

Med pripravami za kongres leta 1978, je Kardelj objavil knjigo z naslovom: "Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja" (21), ki so jo sprejeli kot program partije za bodočnost. Knjiga tolmači zamišljeno delovanje razširjenega samoupravljalnega sistema. Glavna misel je, da bo zapletena samoupravljalna struktura, kot jo določa ustava iz leta 1974 in odgovarjajoča zakonodaja, služila kot okvir, v katerem bodo vse bolj uveljavljani in usklajevani različni interesi jugoslovanskega gospodarstva in družbe. Ta "pluralizem samoupravljalnih interesov" je Kardelj povdaril kot osrednjo značilnost porajajoče se "socialistične samoupravljalne demokracije".

Kardelj pa je vsaj priznal, da je imel v mislih "bodoči razvoj demokracije v naši samoupravljalni, socialistični družbi" (in) ... da demokratizacija družbe zavisi od zagotovljene, brezpogojne vodilne vloge socialističnih sil... Socialistična družba potrebuje demokracijo v socializmu, ne demokracije kot orožje proti socializmu." Potem je dodal: "Osrednje vprašanje za nas je zdaj, kako zagotoviti, da bo dejavnost Lige Komunistov v sistemu delegacij in delegatov (v samoupravljalni in v državni strukturi) takšna, da bo postala sestavni del in gibalna sila tega sistema." (22) Težko je najti neko bistveno razliko med Kardeljevo novo partijsko platformo in že omenjeno izjavo iz leta 1972, po politični čistki v republikah; le izrazi so mekhejši.

Toda v uvodu v to programsko knjigo, je Kardelj zapisal presenetljivo drugačo izjavo: "Niti država, niti sistem, niti politična partija ne morejo prinesiti človeku sreče. Samo človek sam si jo lahko ustvari." (23) Bila bi zgolj pobožna želja pripisovati tej prijetni frazi karkoli, kar bi bilo v nasprotju z leninističnimi značilnostmi, vsebovanimi v programu. Ven- dar, ta izjava je bila objavljena v programski knjigi in jo bo torej mogoče priklicati v bodočih spremenjenih okoliščinah in jo uveljavljati podobno kot začetne tekste o politični decentralizaciji in samoupravljanju po letu 1950.

"Kolektivni" nasledniki Tita bodo morali najti težke rešitve podedovanih problemov Jugoslavije in bodo morali pri tem iskati kompromise med formalnim programom partije in resničnimi potrebami države. Če se bodo hoteli izogniti nadaljnjemu poslabšanju nagradnenih težav jugoslovanskega gospodarstva, bodo nujno morali doseči manj antagonistične odnose med strokovno upravo in realističnim samoupravljanjem v finančno avtonomnih in odgovornih podjetjih. Okrepitev razvejane zasebnega sektorja bo postala prav tako potrebna, kot je treba s tekočino izpolniti kozarec ledenih kock. Spoštovanje ustavno konfederativnih odnosov med republikami je treba smatrati za pogoj mirne kontinuitete po Titu. Tudi odnosi v partiji se bodo zaostrovali, če bi bile republiške partije še vnaprej prisiljevane z "demokratičnim centralizmom"

iz političnega glavnega stana v Beogradu, ko ta ne bo več imel za seboj avtoritete Tita.

Povdarek v Kardeljevem programu partije je na tem, da skuša pokazati, da je ustavno decentralizirana zgradba državne uprave in samoupravljanja demokratična *per se* v tem, da omogoča izraz pluralističnih interesov. Toda ta program obide dejstvo, da sme v Jugoslaviji

Pravice človeka v dejanskem sistemu

Iz tega prikaza ključnih značilnosti in razvoja prepletene političnega gospodarskega in družbenega sistema Jugoslavija — tudi če upoštevamo Kardeljevo vizijo neobstoječe "socialistične samoupravljalne demokracije" — izhajajo naslednji zaključki o človekovih pravicah v Jugoslaviji.

Ker si, in dokler si, Liga Komunistov pridruže izključno inicijativo in popolno kontrolo v in nad delovanjem jugoslovanskega sistema, so in morejo biti človekove pravice v njem samo pogojne, izbrane in preklicljive koncesije, o katerih odloča partija. Pod takimi političnimi pogoji so, kot smo videli, zelo omejene in negotove ter neenakomerno uresničene celo takim imenovane gospodarske pravice samozaposlevanja (zasebni sektor) in skupinske pravice samoupravljanja (družbeni sektor). In še to, take kakršne pač so, ne toliko zaradi izvajanja formalnega sistema, kolikor in goljujanju tega sistema s pomočjo osebno zainteresirane sodeležbe vplivnih članov in funkcionarjev partije na raznih stopnjah oblasti in samoupravljanja. (24) (25)

Zaradi vseobsegajoče "vodilne Narodnosti vidiki človekovih pravic: primer Slovenije

V tujini razpravljajo o narodnostnem vprašanju Jugoslavije povečini v smislu srbsko-hrvatskih odnosov in antagonizma, z le obrobni omembami drugih narodnostnih sestavin. Zato bi bilo morda koristno zaključiti to analizo z nekaterimi opazovanji, ki se nanašajo na Slovenijo, severozahodno republiko Jugoslavije, meječo na Italijo in Avstrijo. Od vseh osmih zveznih ent Jugoslavije, je Slovenija narodnostno najbolj homogena in kulturno najbolj različna od ostalih. Ker pa je tudi najbolj razvita, je omejevanje človekovih pravic v jugoslovanskem sistemu še posebej prizadelo Slovence.

Da bi ohranili in okrepili svoje narodno življenje v sovraženem geopolitičnem okolju srednje Evrope, so Slovenci, zlasti v razvojem demokratičnem stoletju pred drugo svetovno vojno, razvili celoto vrsto kulturnih, gospodarskih in političnih ustanov. Storili so to brez pomoči in brez zanašanja na nenaklonjene tuje vlade na Dunaju, odnosno, med obema vojnama, v Beogradu. Toda druga svetovna vojna je uničila skoraj vso to trdo priborjeno slovensko infrastrukturo. (26)

Namesto da bi omogočil obnovo slovenske narodne dediščine na razvalinah druge svetovne vojne, kot je med vojno obljubljal partija, jo je povojni jugoslovanski režim skoraj do kraja pokončil s tem, da je Sloveniji vsilil stalinistični sistem, s središčem v Beogradu. O tem je sivičarski

očividci in strokovnjak za jugoslovanska vprašanja, izjavil naslednje: "Zanesljivo lahko rečemo, da v vsej zgodovini povojne dobe ni primera, z izjemo sovjetskih kolonialnih področij, kjer bi bili ljudje tako na debelo izkoriščani in oropani sadov svojega truda, kot Slovenci... oni so verjetno tudi edini evropski narod, ki ni imel nobene koristi od ameriške gospodarske pomoči, temveč so ga poleg tega drugi

legalno organizirana inicijativa priti samo preko "družbeno-političnih organizacij", ki jih kontrolira partija. Brez učinkovitega in enakopravnega pluralizma neodvisnih inicijativ za alternativne predloge, pa ne more biti demokratična odločanja. In prav ta pogrešani "procedurni" aspekt demokracije bo postal preskusni kamen Kardeljeve "socialistične samoupravljalne demokracije" bodočnosti.

Po zgodovini in kulturi je Slovenija, poleg Poljske, morda najbolj katoliška od vseh slovanskih narodov. Zato je jugoslovanski marksistično-leninistični režim tudi s tega stališča močno prizadel Slovenijo. Marca 1979, je dr. Franc Rode, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani, v predavanju analiziral položaj Cerkve in njenih vernikov v okviru jugopartijske zvrsti "ločitev cerkve in države". "Povojni režim", je dejal dr. Rode, "je vzpostavil tako ločitev Cerkve od države, da je bila Cerkve izločena iz družbenega življenja... Osnovna zapreka popolni vključitvi kristjanov v življenje družbe je 'vodilna vloga' Komunistične partije, katere filozofija temelji na ateizmu in

Svoboda javnega izražanja mnenj, ki se razlikuje od partijske ideologije ali politike, pa je domala omejena na peščico verskih tednikov ali mesečnikov, ki pa morajo ostati znotraj ozkih meja dopuščene verske brige, kot le-te tolmači vladna "Komisija za odnose z verskimi skupnostmi". Vsa občila (dnevni tisk, TV in radio) so pod učinkovito kontrolo partije preko povsem njene "Socialistične zveze delovnega ljudstva". Z izjemo nekaj teoloških semenšč, ni zasebnih šol. Učni program vseh šol je prežet z obvezno marksistično ideologijo. Partijski kontroli so podvržene tudi literarne in strokovne publikacije. Dijal in Mihajlov, na primer, nista smela po obsojni ničesar več objaviti v Jugoslaviji in Mihajlov je bil preganjan, ker je objavil svoje spise v Združenih državah.

Priloga: Možnosti

Priloga: Možnosti (19) Komunist, Ljubljana, Oktober 13, 1972 (20) FBIS, Daily report, Vzhodna Evropa, Vo. II, st. 29. 10 februarja, 1978 str. 11. (21) Edvard Kardelj, Smeri Razvoja Socialističnega Sistema, Ljubljana, Komunist, 1978 (22) Op.cit. str. 83 in 199. (23) Op.cit. str. 8.

(24) V dveh nedavnih intervjujih (v dnevniku VJESNIK, Zagreb, 2. septembra in v tedniku START, 6. septembra 1978), je dal dr. Neca Jovanov, višji predstavnik uradne Zveze jugoslovanskih sindikatov in priznani strokovnjak za stavke v Jugoslaviji, presenetljivi izjavi, da je delavsko samoupravljanje v Jugoslaviji bolj nominalno, kot realno. "V zadnjem času so bile pogosto organizirane stavke proti odločitvam delavskih svetov... ki jih 'nominalno' sestavljajo delavci... toda njihova družbena sestava in njihova vplivna struktura, nimata dosti opravka z delavstvom." Jovanov je kritiziral partijsko organizacijo, da je preprečila pravilno uvedbo samoupravnega sistema, ter pojasnil: "To je sprožilo zelo zanimiv proces: ljudje iz hijerarhične strukture so se začeli postavljati v samoupravno strukturo ter zavzeli ključne položaje v njej... število delavcev v delavskih svetih je padlo pod 55 odstotkov... Nastal je paradoksalen položaj: delavski svetovi so pričeli krepi svoj položaj kot ustanove, toda njihova družbena sestava ni bila delavska... Kako to funkcionira verjetno veste. Direktor podjetja se sestane z enim ali dvema pomočnikoma, s partijskim sekretarjem, s predsedniki sindikalnih organizacij in delavskih svetov ter predloži, kakšna naj bi bila politična linija. V resnici pa je ta odločitev že napravljena, ker predsednik delavskega sveta zapusti sešatek, ker mora doseči, da bo delavski svet sprejel

odločna, kot je bila pred amandmaji iz leta 1971. Slovenija namreč lahko upa v obnovo svojega specifičnega narodnega razvoja samo, če bo mogla usmeriti svoje samo-vladanje in samoupravljanje na svoje lastne potrebe in potenciali, ki so oboji v Sloveniji močno različni od drugih republik. Poleg tega ima Slovenija, v nasprotju z drugimi republikami, kjer se narodnosti mešajo, jasno narodnostno mejo z južnim sosedom, Hrvaščino, ki je edina v Sloveniji z Jugoslavijo. Po zgodovini in kulturi je Slovenija, poleg Poljske, morda najbolj katoliška od vseh slovanskih narodov. Zato je jugoslovanski marksistično-leninistični režim tudi s tega stališča močno prizadel Slovenijo. Marca 1979, je dr. Franc Rode, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani, v predavanju analiziral položaj Cerkve in njenih vernikov v okviru jugopartijske zvrsti "ločitev cerkve in države". "Povojni režim", je dejal dr. Rode, "je vzpostavil tako ločitev Cerkve od države, da je bila Cerkve izločena iz družbenega življenja... Osnovna zapreka popolni vključitvi kristjanov v življenje družbe je 'vodilna vloga' Komunistične partije, katere filozofija temelji na ateizmu in kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele njeno zataganje, v po-Titovi dobi, bi zahtevalo tako stopnjo uresnjevanja, ki je v Jugoslaviji brez Tita ne bi bilo več mogoče obdržati.

kompromisom, ki se bodo nanašali na notranje partijske in med-republiške odnose, podobne onim, ki so med leti 1966 in 1971 pripeljali do decentralizacije in liberalizacije. Vsako vztrajanje na leta 1972 re-centralizirani vlogi partije, kaj šele

NAŠE ROMANJE V MIDLAND

Vsakoletno slovensko romanje h kanadskim mučencem v Midland, ki je veliko let imelo čisto verski značaj, zadnja leta vedno bolj postaja pravo spominsko romanje, ki vsako leto pritegne več ljudi in vseh krajev Ontaria. Letos je vreme marsikoga oplašilo, da je ostal doma, a vseeno je bila velika romarska cerkev polna Slovencev.

Najprej smo se ob 11. uri zbrali pri Spominskem križu, kjer je bila kratka spominska svečanost.

Predsednik društva Tabor je z nekaj besedami pozdravil romarje. Potem je Petričeva mama, ki je simbol domobranske matere pri nas, saj je izgubila štiri sinove, pred križ položila venec nageljov, v znak naše hvaležnosti in zvestobe vsem, ki so v času revolucije in po njej žrtvovali svoja mlada življenja za svoj narod. Za njo je g. župnik France Turk, ki je letos vodil romanje, zmolil molitve za pokojne. Sledila je deklamacija Jakopičeve pesmi: Našim stražarjem. Predsednik Vestnika, g. Otmar Mauser je v lepih besedah prikazal veličino gen. Rupnika kot očeta domobranstva, kakor tudi veliko

žrtev naših domobrncev. Za njim so pevci pod vodstvom Dušana Klemenčiča zapeli dve domovinski: Moj dom in Kraguljčki. G. Vilko Čekuta nam je za to priliko podal SPOMINA UP, kar je za to priliko napisal sam. Za konec pa smo zapeli domobransko himno: Oče, mati, bratje in sestre...

Po proslavi smo za g. Turkom sledili postajam križevga pota na prostem. Lepo je bilo videti veliko množico ljudi, ki je zbrano odgovarjala voditelju. Celo grozeči oblaki, ki so ponujali dež, so večali resnobo našega romanja.

Maša je bila šele ob pol dveh popoldne. Somašovali so trije duhovniki. G. Turk je v pridigi lepo povezal praznik Povišanja svetega križa z veliko žrtvijo naših pomorjenih bratov in sester. Po maši so bile značilne slovenske pete litanije Matere božje.

Ko je bilo vse končano, je dobil besedo dež, ki je začel rositi, kot bi blagoslavljal vse, ki smo ta dan poromali k veličastni cerkvi kanadskih mučencem in se tam spominjali naših slovenskih junakov...

Madridska konferenca

V Ottawi je v mesecu oktobru zasedal Parlamentarni pododbor za Konferenco Varnosti in sodelovanja v Evropi, znano pod imenom Helsinski dogovori, in zbiral podatke za konferenco te organizacije v Madridu. Sprejemal je zastopnike in poslanice iz cele države.

Člani tega odbora so se posebno zanimali za prekrške Helsinskih dogovorov med članicami sodelujočimi, na naslednjih področjih:

- zdrževanje razbitih družin;
- pregajanje oseb, ki zagovarjajo svobodo misli;
- zatiranje vere ion sistematično pregajanje vernikov;
- kulturna izmenjava in razpečevanje knjig, revij in časopisov;
- stik z Zapadnim svetom;
- pravice narodnih manjšin in pravica do samoodločbe narodov;
- raznarodovanje Ukrajincev, Belorusov in drugih narodov v Sovjetski Zvezi, Slovkov v Čehoslovaški Socialistični Republiki in v Madžarski, Madžarov v Romuniji, Hrvatov in Slovencev v Jugoslaviji.

Kanadsko Etnično Tiskovno Zvezo, ki predstavlja nad 120 časopisov v Kanadi, je zastopal njen federalni tajnik, (ki je istočasno tudi predsednik Ontarijske Zveze) urednik Slovenske Države g. Vladimir Mauko.

Pododbor je posvetil skoraj dve uri časa razgovoru, ki se je osredotočil okoli prekrškov človeških pravic Helsinskih dogovorov v naslednjih deželah ki so podpisale ta dogovor leta 1975: Madžarske, Čehoslovaške, Bolgarije, Romunije, Sovjetske Zveze in Jugoslavije.

Primeri takih prekrškov so bili: nadaljevanje Sovjetske okupacije dežel Vzhodne Evrope, zatiranje narodnih manjšin, vključno slovenske na Koroškem, problemi oporečnikov, postopanje z verniki kot drugorazrednimi državljani, enosmerna cesta pošiljanja literature, (knjig, revij, časopisov) iz teh dežel v Zapadni svet, ne pa obratno; nepotrebno zalsiševanje in strahovanje tajne policije naturaliziranih Kanadčanov, ki hodijo na obisk v svoje rodne kraje; popolna cenzura časopisov, revij in drugih literarnih del.

Leon Rupnik

Predsednik društva Tabor g. S. Pleško je zbrane romarje pri Spominskem križu v Midlandu Ont. takole nagovoril:

Lep pozdrav vsem, ki ste kljub slabemu vremenu prišli sem, da se poklonimo trpljenju in žrtvi naših bratov in sester. Letos obhajamo 35-letnico največje žaloigre našega naroda; obenem se spominjamo 100-letnice rojstva pokojnega gen. Leona Rupnika, in končno je prav danes pet let od blagoslovitve tega spominskega križa.

Vsako leto bolj pomemben se mi zdi tale košček slovenske zemlje na kanadskih tleh, vsako leto več nam povedo tile kami okoli križa. Niso samo spomin — morajo nam biti nauk preteklosti pri graditvi bodočnosti. Res, preteklost je zgodovina, bodočnost je v božjih rokah, naša je samo sedanost: a danes, to uro, kjerkoli samo — moramo biti zares celi ljudje.

Morda smo bili vsa ta leta prelahki, brez notranje sile, idealizem v nas se je ohladil, delci radi prepuščamo drugim, zato ni čudno, da nas mladina ne razume in se ne ogreje za idejo, ki je bila zmožna nečloveških žrtev in je dala našemu narodu na tisoče junakov in mučencev.

Te dni smo tudi v Kanadi doživeli nekaj podobnega, kar smo mi v Sloveniji pred 38-timi leti. Slišali smo, kako je Terry Fox s svojim Pohodom upanja razgibal in prebudil celo Kanado, ko je takorekoč na eni nogi preskakal 3339 milj. Zakaj? Ker je prepričan, da je rak ozdravljiv in je pripravljen za dobro sočloveka vse storiti, da do uspešnega

zdravljenja tudi pride.

Ponosni smo lahko na dejstvo, da je imel naš narod na stotine fantov, mož in žena, ki so z enako notranjo močjo nastopili proti komunizmu, ko je ta rak-rana začel spodjetati korenine našega naroda. Ne Terry Fox, ne naši domobranci, še niso doživeli zmage, toda boj proti raku je dobil novih obsežnosti, ideja svobode živi, ker človek ni rojen za suženjstvo ampak za osebno svobodo. Pred nami vstajajo vzori, resnični junaki, ki so nam dani od zgoraj. Ne zapirajmo oči in ne zakrknimo svojih src, ampak pomislimo, kaj more narediti en človek, če resnično hoče delati dobro. Ne vojna ali dolar, ampak ljubezen, ki se žrtvuje in ne računa na povračilo, rešuje svet.

Ali nismo k temu delu poklicani tudi mi... tudi naša mladina? Pomislimo na to danes in nesimo to misel v življenje!

Zdaj že tradicionalni domobranski banket v Torontu je letos uspešno nad vsa pričakovanja pa naj bo to v moralnem ali finančnem oziru. Ljudje so prihajali od vseh vetrov tako da je predsednik Tabora v svojem pozdravu moral omeniti dr. Koceta, ki je prišel na obisk iz Avstralije, g. in go. Cetinski iz Edmontona, Franka Zrimšek iz Arnpriorja, preds. Tabora Franceta Gruma, predsednik Vestnika Otmarja Mauserja in še na desetine drugih, ki so prišli iz Oshawe, Hamiltona, Guelpha, St. Catharines-a in od drugod. Poleg teh pa je bilo zelo veliko torontskih rojakov.

Po zahvali na banketu je predsednik društva g. S. Pleško spregovoril nekaj besed

Dragi gostje, dragi prijatelji!

Kot smo že večkrat slišali, letos obhajamo 100-letnico rojstva pok. generala Leona Rupnika, ki je oče domobranstva, in 35-letnico naše narodne tragedije, ko je bil po komunistih pomorjen cvet slovenskega naroda. Temu zdaj dodamo še smrt Tita, največjega krvoloka naših ljudi. Ta samozvani "maršal, voditelj in politik" je po nekaj mesecih že skoro pozabljen. Rdeči režim niti po njem še ne prizna umora svojih idejnih nasprotnikov, svoboda vere, govora in združevanja obstoja samo na papirju, šole uče le tisto, kar je režimu všeč ali mu koristno. Kljub temu imajo režimovci vedno večji strah pred mladim rodem in se vsak dan bolj boje mrtvih domobrncev, kajti zvezane in mučene fante je bilo lahko moriti, ideja svobode pa živi in kot termisti razjeda komunistično družbo, ki je zgrajena na laži, zločinu in krvi.

Narod doma ima zavezane oči in zamašena usta, zato imamo mi, ki živimo v svobodi, toliko večjo dolžnost, da o revoluciji in rdečem režimu izpričamo vso resnico. Pa se tako radi zgovarjamo, naj delajo drugi, ker se starimo in ne znamo prav povedati, kar bi radi, in smo povrh tega še tako nepomembni. To ni prav; vsaka stvar ima vrednost, če je za resnico. Za primer vzemimo kapljo črnila, ki je tudi samo nepomembna packa na kosu papirja. Pa vendar; s tem črnilom lahko napišem pesem, lahko napišem pozdrav materi, lahko podpišem tudi smrtno obsodbo. Pa to misel o črnilu spremenimo v toliko, da smo ta kaplja črnila mi,

Ustanovitelju Slovenskega domobranstva ob stoletnici njegovega rojstva

— Desetega avgusta letos je poteklo 100 let, odkar se je v vasi Lokve pri Gorici rodil general Leon Rupnik. Kdo bi si tedaj mogel misliti, da bo ta mož tako organsko povezan s trpljenjem in usodo slovenskega naroda med zadnjo vojno in revolucijo. Ker je bilo temu tako, je prav in primer-

no, da se ga ob 100-letnici njegovega rojstva še posebno spomnimo. Rupnikova življenjska pot je bila pestra in naporna, njegova smrt pa mučeniška, kot je bila smrt tisočev njegovih vojakov. Slovensko ljudstvo je po-

kakšni pač smo. Lahko gremo določeno pot naprej, pripravljeno za zmago svobode in za dobro sosedu tudi kaj storiti; lahko odstopamo, se bojimo misliti na naše vzore ter prelamljamo dano besedo prijateljstva in zvestobe; lahko blatimo tiste, ki še nasprotujejo zlagani propagandni rdečega režima; lahko smešimo našo preteklost in vse, ki so vodili našo usodo; lahko tudi ovajamo svoje brate, ali pljujemo na grobove tistih, ki so za naše dobro in za boljše bodočnost sveta dali svoja življenja.

Izbira je naša, od naših del pa je odvisna bodočnost, naša in naših otrok. Zapomnimo si dobro: mladina ne mara slabšev in se ne ogreva za neodločnost in popuščanje. Zato na delo, ne hvalimo se s frazo, da smo proti temu in onemu, ampak raje s svojimi deli dokazujemo, da hočemo svobodo in boljše dni... pa bomo imeli mladino za seboj in je bo drugo leto na našem banketu še več, kot jih je letos...

What's all this talk about a New Constitution?

The First Ministers of Canada and their representatives have been discussing changes to the Canadian Constitution.

These proposed changes are important—to you, as a Canadian, and to the future of Canada.

If you would like to know more, please fill out and mail the coupon below.

Publications Canada
P. O. Box 1986
Station "B"
Ottawa, Ontario
K1P 6G6

- Please send me the information available on the renewal of the Constitution.
- Please add my name to your mailing list.

Name

Address

City/Town

Province

Postal Code

Canada

zdravilo in dalo vso oporo ustanovitelju Slovenskega domobranstva, in to jasno pokazalo in izpričalo na številnih protikomunističnih tabornih.

Te skromne vrstice so zapisane v spomin slovenskemu voditelju generalu Rupniku ob stoletnici njegovega rojstva. Zapisane so v poklon njemu, ki je spoznal klic časa in dal samega sebe zato,

da bi rešil svoj narod propastanost, in to jasno pokazalo in izpričalo na številnih protikomunističnih tabornih.

Mi, ki smo ga poznali in pod njegovim poveljstvom služili, pa verujemo, da bo prišel čas, ko bo njegovo ime obrisano pljunkov in blata, ki je bilo nanj zmetano, in da mu bo objektivni zgodovinar dal mesto v analih slovenske zgodovine, ki mu kot voditelju in mučniku pripada. Slovenski domobran

Zbornik "Demokracija"

Franc Jeza je izdal v Trstu svoj tretji zbornik serije, ki se je začela z "Alternativo" in nadaljevala z "Inicijativo". Tretji zbornik ima naslov "Demokracija", najavljeno pa je tudi že četrti zbornik, ki bo imel naslov "Akcija". Izšel bo proti koncu leta.

Uvodni članek v tretjem zborniku je naslovljen "Demokracija" (odtod naslov vsega zbornika) in v njem Franc Jeza obravnava problem slovenske demokracije, ki je bila zatrta z udarom kralja Aleksandra Karađorđevića 6. januarja 1929. To je usoden datum v slovenski zgodovini novega časa. Zatrte slovenske politične demokracije — strankarskega življenja, svobode tiska in svobode politične diskusije — je preprečilo, da bi se bilo izoblikovalo v Sloveniji zdravo in odorno demokratično politično življenje, v katerem stalinistična komunistična partija ne bi bila našla možnosti in opore za svoje napake, ki so jih delali slovenski politiki že od časa prve svetovne vojne naprej, posebno ko so leta

1918 pristali na brezpogojno zedinjenje s Srbijo in bili pripravljeno vreti čez krov ne samo zavest slovenske narodne individualnosti, ampak tudi pripadnost Slovenije k zahodni kulturi in oblikam politične demokracije. Jeza ne priznava s kritiko niti J.E. Kreku, Jegliču in A. Korošču. Nakazuje pa tudi pot za naprej, za obnovo slovenske demokracije. Cilj te poti vidi v samostojni demokratični državi Sloveniji, v kateri mora zavladati pluralistična demokracija.

V članku "Cerkev-mati in narod-tutlek" kritizira Jeza slovensko Cerkev, boljše rečeno hierarhijo v njej, da se še vedno ni odrekla namenu, da si prisvaja politično varuštvo nad slovenskim narodom in pravico, da odloča tudi nad njegovo politično usodo, trenutno s tem, da išče sporazum s totalitarnim režimom, ki ga stiska. Po njegovem krščanstvo in totalitarni sistemi ne gredo skupaj. V tretjem članku Jeza odklanja "samoodločbo" v obliki vsiljenega plebiscita za slovenski

narod. Slovenski narod je že dovolj dokazal svojo voljo do samostojnega življenja in svobode tudi brez plebiscita.

V zborniku sodelujejo še Ciril Žebot z razpravo "Vloga Edvarda Kardelja v slovenski zgodovini", Peter Urbanc s člankoma "Slovenska kolektivna krivda" in "O slovenskem letalskem projektu", Pavel Jermol iz Slovenije z razpravo "Svobodni svet ne reagira dovolj odločno na komunistično ekspanzivnost", Alojz Mlakar, tudi iz Slovenije, s člankom "Velesrbstvo kot sovražnik slovenske in hrvaške neodvisnosti" ter F.J. s člankom "Politično praznino mašiti z diktaturo?". Poleg tega najdemo v zborniku, ki šteje 40 strani drobnega tiska in je okusno opremljen, še razne manjše prispevke in poročila.

Zbornik se naroča na naslov: Franc Jeza, Via di Prosecco 2, 34016 Opicina, Trieste, Italija. Cena je 2500 lir, za tujino 5 USA dolarjev. Isto bo veljal prihodnji zbornik "Akcija".

ZAKAJ V SLOVENIJI IN JUGOSLAVIJI TO NI MOGOČE

Franc Jeza

Mnogi se vdaajo po tistem, kar se je zgodil na Poljskem, lahkemu optimizmu, da 'bo iskra zdaj preskočila na druge komunistične države in bo tudi tam zanela stavke, ki bodo prisilile oblastnike k popuščanju in concessionsjam. Takemu optimističnemu upanju so se mnogi vdajali, kot vemo, tudi po sporu med Stalinom in Titom. Zahod je dolgo upal, da bo "titoizem" okužil tudi druge države sovjetskega bloka, a to se ni zgodilo. Če je prišlo do pojavov upiranja, kot npr. na Madžarskem, na Češkem in Poljskem, je prišlo iz čista drugih, posebnih vzrokov, ki niso imeli s titovstvom nobene zveze. Tako je najbrž tudi zdaj upanje, da se bo tisto, kar se je dogajalo v Gdansk in Ščecinu, prej ali slej ponovilo na Češkem ali morda v Vzhodni Nemčiji, neutemeljeno. Vsekakor se ni mogoče zanašati na to. V obeh državah delavci predobro živijo, da bi se spustili v take obsežne in tvegane stavke zaradi cene mesa ali krompirja. Mogoče

se bodo spustili v stavke zaradi česa drugega, kar jim bo bolj pri srcu. Ali pa si bodo našli kak drug način upiranja. Bomo videli. Gotovo pa je, da ne bodo posnemali poljskih delavcev jugoslovanski in tudi ne slovenski delavci. Na baltski obali je stakvalo hrkati več sto tovarn, za kar je bil potreben velik organizacijski napor, pa naj so bile stavke še tako spontane. Zaupniki prvega stavkovnega odbora so morali hoditi od tovarne do tovarne in organizirati stavko ter razlagati njene cilje, pa tudi dobiti podporo in pristanek delavcev v vseh tovarnah za skupne zahteve. Partija in policija sta nedvomno vedeli za to, a sta jih pustili pri miru. Ne kaže, da bi se bili organizatorji stavke kaj posebno balili policije. . . .

Toda v Jugoslaviji bi takoj, ko bi stopili iz prve stavkajoče tovarne, zadeli na policijo državne varnosti in morda tudi na milico. Bili bi zaslišani in organizatorje bi nedvomno zaprli,

ko bi prišlo na dan, da zahtevajo v drugih komunističnih državah, pri čemer je nedvomno prišlo izraza zgodovina, pa tudi narodni značaj. Poljaki so se morali dolga stoletja bojevati z Rusi za svojo državno neodvisnost in to je preželo njihovo miselnost. V Rusih ne vidijo "slovanskih bratov", ampak sovražnike pred "slovanskimi" Rusi, kakor ga imajo zaradi panslavistične propagande, ki traja že poldrugo stoletje, vsi drugi narodi slovanskega jezikovnega območja. Nobenega dvoma ni, da noben slovanski narod razen Poljakov še danes ni sposoben, da bi se z orožjem uprl Rusom, ker so vsi prežeti s tako propagando. Zdelo se jim nekaj svetoskruskega, če bi se bojevali proti "slovanskim" Rusom. Poljski delavci nimajo tega kompleksa in to jih ni napravilo imune za sovjetsko propagando in za strah. Tudi poljska partija ima manj ruskega

kompleksa kot npr. partija na Češkoslovaškem. Poleg tega je partija tista, ki odloča v državi in predstavlja glavno oporo režima, politična policija je samo njen organ. V Jugoslaviji pa je UDBa tista, ki odloča o vsem, partija pa je le njen organ. V Jugoslaviji so prihajali in prihajajo funkcionariji z različnimi funkcijami vedno iz vrst UDBe, bodisi civilne bodisi vojaške. Izjeme so skrajno redke, če sploh so. Josip Broz kot nekdanji vohun in pripadnik sovjetske NKVD v času stalinističnih "čistk" se je dobro zavedal pomena take politične policije in zato je bila njegova glavna skrb, da si jo je organiziral tudi on, ko se je vrnil iz Moskve v Jugoslavijo. Tako med vojno kot po vojni je veljala njegova glavna skrb organizaciji OZNE, ki je bila pozneje preimenovana v UDBo. V partiji oziroma pozneje Zvezi komunistov Jugoslavije je videl samo pomožni organ OZNE. Ta je odločala v partiji kot v vsem političnem življenju. Ona je iz-

birala ljudi za vse važne politične funkcije. Absolutno nemogoče je bilo in je še danes, da bi prišel kdo na kako važnejše mesto ali celo v parlament in druge "skupščine" brez njenega pristanka. Partija kot taka je vedno imela in ima še danes povsem podrejeno vlogo. Prvi resen poskus, da se napravi temu konec in da se UDBo podredi partiji in oblastem, je bil storjen leta 1966, ko je bil na pritisk nekaterih hrvaških in drugih partijskih politikov odstavljen šef UDBe Ranković, toda Tito je kmalu spet zavrnil vse kritike, zagotovil imuniteto Rankoviću in drugim krivcem zločinov, čeprav je v prvi zaredki tudi sam zvrnil nanje krivdo za tisto, kar je sam počenjal. Kmalu je imela UDBa po Titovi zaslugi spet vso oblast v rokah in se je leta 1971 maščevala Tripalu, pa tudi vsem ostalim hrvaškim, srbskim in slovenskim politikom, ki so tvegali napad nanjo. Spravila jih je s pomočjo Tita z oblasti in od

tedaj se njihova imena sploh ne pojavijo več v jugoslovanskem političnem življenju, kakor da bi bili mrtvi. Če se je zgodilo tako z najvišjimi funkcionarji, ki so bili svoj čas gotovo tudi sami tako ali drugače povezani z UDBo, si lahko mislimo, kaj bi se zgodilo z drugimi državljani, recimo sindikalisti, ki bi si upali izzvati oblast UDBe. Strah pred UDBo in zavest o njeni vsemočnosti, o njeni edini odločilni vlogi, sta tako prežela vse ljudi v Jugoslaviji, zavestno ali podzavestno, da si ni mogoče predstavljati, da bi se moglo tam zgoditi kaj takega, kot se je zgodilo zdej na Poljskem, ali celo kaj takega, kot se je zgodilo leta 1956 na Madžarskem. Jugoslovansko politično življenje je popolnoma ohromelo v tem strahu. Vsi vedo, da v Jugoslaviji ne vlada partija, ampak UDBA.

Prosimo, obnovite naročnino!

Iz slovenske zgodovine . . .

Bogdan Novak

Mal o Peisker-Levčevi hipotezi

Takole pravi Mal v svojem članku o tem: "Po njegovih [Peiskerjevih] izjavah so bili Slovenci ob času, ko so prvič stopili na pozorišče srednjeevropske zgodovine, nomadi; vsaj višji, imovitejši sloji župani da so tvorili neko vrsto plemstva pastirjev, katerih bogastvo so bile njihove črede. Nižji pa so se vsled pomanjkanja kapitala živine morali pečati s kmetijstvom in plačevati županom davek. Župan-plemčič je dajal kmetu živino, da je z njo opravil na polju najpotrebnejša in najtežja dela, a zato mu je ta v plačilo in kot davek moral odstopiti del svojih preidelkov. Ko so si Nemci potem karantanske Slovence podvrgli, so pustili to razmerje med župani in njih podložniki neizpremenjeno; nadaljni gospodarski razvoj pa je bil tako čez ne onemogočen, pa vsaj otekočen in oviran. Na ta način so se gospodarske in socialne razmere pri Slovencih za nekaj stoletij ustale in hranile dalj časa svoje prvotno lice, kot

n.pr. pri Cehih, kjer se je ves razvoj veliko bolj nemoteno vršil. Razmere so se le v toliko izpremenile, da so Nemci zemljo razdelili med župane in kmete v razmerju 2:1, župani so še naprej prejemali davek od kmetov, oboji pa so še plačevali Nemcem. Takó starejšie naziranje. (Čas, III, str. 375-376.) Mal nadaljuje, da je Peisker vso svojo stavbo postavil na slabo podlago. "Sele ko jo je njegov učencec Vlad. Levec skušal z nekaterimi dokazi podpreti, se je zdelo, da je ta hipoteza že zgodovinska resnica." (Istotam.) Ko pa je profesor Dopsch primerjal zgornjo teorijo z zgodovinskimi viri, je prišel do "bitveno drugačnih zaključkov". Tako predstavlja Mal Dopscha in njegovo zgoraj omenjeno knjigo. Ker je Mal napisal svojo razpravo še istega leta kot je izšla Dopscheva knjiga, lahko sklepamo, da jo je smatral za zelo važno, saj je pobiljala Peisker-Levčevo teorijo, s katero se Mal očitno ni strinjal.

Mal o Dopschu

Mal podčrta, da ni Dopsch (v primeri s Peiskerjem) v svoji razpravi uporabljal samo nekatere

spodnještajerske urbarje, temveč je naslonil svojo študijo na dosti širšo podlago, saj je uporabljal

kranjske, koroške in štajerske urbarje, listine, zbornike listin ter druge zapise pravnega značaja. Po Malu je Dopsch dokazal na podlagi tega materiala, da župani niso predstavljali posebne plasti ali sloja slovanskega ljudstva, niti niso bili dedni. Viri govore o županu le kot o uradniku in podložniku, ki so ga gosposke potrdile, namestile, pa tudi odstavile. Župan je res mnogokrat užival poleg svoje kmetije še eno hudo (celo kmetijo), ki je bila prosta dajatev. Ti dve kmetiji je imel le tako dolgo, dokler je bil župan, in le ena je bila prosta dajatev in to v plačilo za županske posesti, to se pravi, da so tudi župani plačevali navadno predpisane dajatve od svoje lastne kmetije. Ni res, kar pravi Peisker, da so župani plačevali v živini, dočim so jo drugi podložniki plačevali v žitaricah, kar naj bi potrjevalo dvoslojnost. Dopsch je dokazal, da so tudi župani plačevali v žitu, podložni kmetje pa tudi v živini. V resnici najdemo pri obojih obe vrsti davščin. Dajatve so pač odvisle od kakovosti zemljišča, kaj se je lahko na njem pridelalo, ne pa od socialnega položaja obdelovalca. Kar se tiče imena "župan", ga smatra Dopsch za splošno

staroslovansko oznako za uradnika, a tega vprašanja ne razvija dalje. Ne skuša pojasniti, kako je ta funkcija nastala, niti ne skuša pojasniti lingvistično, kako je nastala beseda župan. H gornjemu opisu Dopschevega dela pripominja Mal sledeče: Dopsch je na podlagi virov dokazal, da župani niso tvorili posebnega sloja pastirskega plemstva, s tem pa je tudi ovrgel Peiskerjevo mnenje, da so se samo župani pečali z živino. "Živinorejo so Slovenci poznali in se z njo pečali še predno so zasedli kraje, v katerih prebivajo še danes. Tudi gospodarstvo v mlekem jim ni bilo neznano." (Istotam, str. 378.) Razen živine, nadaljuje Mal, so redili še drobnico, in se pečali s čebelarstvom in perutninarstvom, kar je razvidno iz urbarjev in drugih zgodovinskih listin. "Vse to pa je dokaz temu, da Slovenci niso bili nomadi, ko so prišli v te kraje, da niso romali iz kraja v kraj, in iskali za svoje črede vedno novih pašnikov, temveč da so njih naselbine bile stalne in trajne: kajti niso se pečali izključno samo z rejo drobnic in z živinorejo radi same sebe, ampak oboje najdemo združeno s poljedelstvom. Delitev

prebivalstva v pastirje in poljedelce se v virih nikjer ne potrjuje." (Istotam.) Mal tudi podčrta, da pri Slovencih obdelovanje zemlje s požiganjem ni bilo v navadi in tako razširjeno kakor pri Nemcih, kar potrjujejo mnoga krajevna nemška imena, ki se končujejo na -schwend. Na slovenskem Štajerskem pa pričajo krajevna imena, da so krčili gozdove s sekiro in drnico (drevnico) in krčevine spremenili v senožeči. Kar se tiče zadrudnega življenja, Mal nič ne omenja Dopschevega stališča, da družinska zadruga ni slovanska značilnost, temveč jo najdemo tudi med drugimi narodi. Po Dopschu so zadruge dostikrat nastale v goratih predelih tudi med Nemci. (n.pr. na Tirolskem) radi potrebnega sodelovanja, da je gospodarstvo uspevalo in doživelo uspeh. (Glej Dopsch, op.cit., str. 147-175, posebno str. 150.) Mal pa navaja Dopschevo mnenje, da so srednjeveške gosposčine silile svoje podložnike k zadržanju, ker so spoznale gospodarske prednosti zadrudnega življenja. Mal pa pristavlja, in mislim pravilno, da moramo biti previdni, ko gre za take "communitates"

(skupnosti), ker iz latinskih oznak kot na primer "communis convivita", "socius" in podobnih, ki jih najdemo v srednjeveških urbarjih, nikakor ne smemo vselej sklepati, da so mišljeni člani zadruge. Mal pojasnjuje: "Mogoče in verjetno je namreč, da dva sosedata ali prijatelja ali dva ubožnejša vzameta njivo ali vinograd ali kar celo zemljišče skupno v najem in vsled tega tudi najemnino in davščine skupno plačujeta. Dalje najdemo v urbarjih in listinah še drugo razmerje, da ima namreč njive sam ali plačuje tudi sam od njih, a vinograd obdeluje skupno s svojim sosedom, ker delo v vinogradu zahteva ob gotovem času skupnih moči, da v škodo ne zastane." (Mal, Čas, III, str. 378-379.) O zadrugi pa doda Mal še to čisto svojo misel: "Zadruga ni nikakoli prehodna oblika razvoja od skupne do privatne, zasebne lasti, tu imamo marveč družinsko skupnost, ki obstoja pri južnih Slovanih, odkar imamo sploh poročila o njih, kar priča o jako razvitem socialnem nagonu in čutu slovanskem." (Istotam.) Svoj članek Mal zaključuje s temi besedami, pri čemer ima gotovo v mislih Peiskerja in Levčeva: "Z delom prof. Dopscha je

treba popraviti marsikatero napačno naziranje prejšnjih raziskovalcev starejšie socialne in agrarne zgodovine alpskih Slovencev; tu imamo dokaz, da se le z obširno znanstveno uporabo vseh mogočih virov da priti do stalnih zaključkov." (Istotam, str. 379.) Iz gornje razprave lahko razvidimo, da je Mal že leta 1909 obsodil Peisker-Levčevo teorijo o dvoslojnosti slovanskega naroda (ki naj bi bila posledica turkotatarskega suženjstva, kar pa ne omenja) ter s tem zavrnil, da bi bili župani potomci turkotatarov, kmetje-podložniki pa njihovi slovanski sužnji. Mal se postavi na stališče, da so bili Slovenci že poljedelci, ki so se pa istočasno tudi pečali z živinorejo, ko so se naselili na današnjem ozemlju. Naselili pa so se stalno, to se pravi, da se niso premikali iz kraja v kraj kot nomadi. O družinski zadrugi, ki je igrala tako veliko vlogo pri južnih Slovanih, pravi, da je bila razvita tudi pri Slovencih, vendar pristavlja, da moramo biti previdni, ko tolmačimo latinsko pisane viro o tem.

Darujte v žiskovni sklad S.D.!

DRAGA 1980

Ze petnajstič se je uspešno zaključil simpozij na Občinah v okolici Trsta, ki je poznani naši javnosti pod imenom Draga. Na tiskovni konferenci, ki jo je vodil Sergij Pahor (29 avgusta), so predstavili letošnje predavateljice in sicer: Tržaški škof Bellomi, Gd. Mario Maver, od radia Trst A Dr. F. Perko, prof teologije v Ljubljani. Škof Bellomi ni bil prisoten na konferenci, pač pa sta oba slovenska predavateljica podala kratko temo svojih predavanj. V debati je g. V. Levstik, hotelier iz Rima, nakazal na prevelik povdarek na verska, filozofska predavanja in priporočal za bodoče predavanje o gospodarskem stanju doma. Dr. P. Urbanc pa je povdaril pomanjkanje sodelovanja izseljenecov tako predavateljev kot poslušalcev. Društvo slovenskih izobražencev, ki organizira Drago ne pošilja vabila, izseljenecem in ne vabi sposobnih predavateljic in sorazmerju z zamejci in centralno Slovenijo. V tem svojem stališču je društvo celo šlo tako daleč, da so izjavili, da Draga ni tribuna za ekstremiste slovenske emigracije. Debater je pribil, da so take iz-

jave floskule in prazne fraze, ako se pač Draga misli držati odprtosti in pluralizma. Pozval je organizatorje, naj se odločijo voditi bodočo Drago kot nekaj simboli slovenskega parlamenta in ne kot klub prijateljev SRS. V soboto 30. avg. je tržaški škof Bellomi predaval o temi: Vera in kultura za svobodnega človeka. Osnovna teza predavanja je bila, da je upanje v končni analizi vezano na vero. Ateist se prej ali slej v enem ali drugem momentu nujno preda obupu. Človek teži k svobodi kot svojji najvišji dobrini in takorekoč nagonско reagira proti vsemu, kar mu to svobodo omejuje ali celo uničuje. Nikdar v zgodovini človeštva ni bil čut za svobodo tako ostro razvit, in glej, prav danes se utrjujejo nove oblike socialne in psihične zasužnjenosti. Škof je v svojem predavanju in v debati potrdil narodnostno in socialno odprtost cerkve. Ob predavanju se je bilo vredno zamisliti, koliko bolj svetla, odkrita, demokratska je pozicija cerkve danes in kakšna škoda, da ni bilo vedno tako v zgodovini. Drugo predavanje je imel g. M. Maver v nedeljo in sicer Slovenstvo v svoji kulturno politični informaciji danes. (Kompliciran naslov za obrav-

navo slovenskega tiska iz perspektive politične usmerjenosti). Predavatelj je obravnaval samo tisk v treh perspektivah: v marksistični, katoliški in laični demokratski. Obdelal je tisk vseh treh Slovenij, matične, zamejske in izseljenke. Domači laični tisk je predavatelj označil kot popolnoma prežet po marksizmu - Nekateri poskuski, ustanoviti kako bolj odprto revijo, se v matičnem prostoru ni obnesel. Tako doma kot drugod manjka med drugim tudi dobrih žurnalistov. Kot izjemo je navedel naslednje žurnaliste: B. Pogačnik iz Ljubljane, B. Pahor iz Trsta, C. Žebot v ZDA. Koroški cerkvenim tiskom je omenil kot pristranski, ker sledi Ljubljani Med cerkvenim tiskom je omenil Družino, češ da je manj pogumna kot Glas concila iz Zagreba. Med zamajskim tiskom je nakazal kot katoliški, narodni in odprt Katoliški Glas. Kot demokratsko odprto je bil označen tudi Zaliv (B. Pahor) kljub temu, da Zaliv dosledno odklanja članke slovenske opozicije v diaspori. Dobro je bil označen Primorski dnevnik, edini zamejski dnevnik; podpira slovenske manjšinske interese, v kolikor ne nasprotujejo interesom partije. Izseljenjski tisk je predavatelj slabo označil, n.pr. Ameriško

Domovino, da premalo piše o matičnih in zamejskih problemih. Nesmiselno pa je recimo označil Svobodno Slovenijo: "ima nerazčiščene odnose do medvojni dogodkov". Debata je bila živahna. Msgr. Orehar iz Buenos Aires je opozoril na Duhovno življenje in Misijone, ki že dolga desetletja nadaljujeta tradicijo slovanskega verskega tiska, kar še posebej velja za Misijone, ki doma svoječasno niso mogli izhajati. Prof. Ivan Mrak, dramaturg, je povdaril, da je momentano v SRS pluralizem prisoten ter da je širina tiska taka "kot je še nismo poznali". Popolnoma v smislu Staneta Dolanca, da cerkev še nikoli v Sloveniji ni bila tako svobodna kot je danes. G. Vinko Ošlak je dokaj ostro reagiral na Mrakovo izjavo, češ da je vse kontrolirano po Zlobcu in CK in njegovemu trustu. Dr. P. Urbanc je interveniral v zadevi Ameriške domovine, češ da prinaša dosti o matični domovini in zamejstvu, da so izseljenjski listi še kako navezani na poročanje o teh zadevah, drugače bi težko obdržali naročnike. Glede Svobodne Slovenije pa je pripomnil, da razčiščeni odnosi do medvojni dogodkov pomenijo v primeru izseljenecv zaslisanje na konzulatu

SFRJ pred obiskom

emigranta v domovino, in da kaj takega pri Svobodni Sloveniji ne bomo zasledili. Razčiščeni odnosi pa pomenijo tudi jasno in glasno stališče, česar pa pri tem časopisu gotovo ne manjka. Predavatelj je sicer omenil, da ne bo mogel navesti vseh revij, vendar je tipično in na to je bil opozorjen, da ni omenil mogoče najbolj odprte revije v zamejstvu, ki jo izdaja prof. F. Jeza (Alternativa, Demokracija...). Zadnje predavanje je imel dr. F. Perko o Slovenski cerkvi iz preteklosti v prihodnost. Predavatelj je opisal razvoj cerkve na Slovenskem vse od naselitve. Nakazal je na tragično sovpadnost pokristjanjenja z izgubo samostojnosti. Narod je zgubil vse od takrat samozavest, ni bilo plemstva temveč samo kmetje, izbranci pa so se nujno zgubili v tujih kulturah. Cerkev je bila razcepjena med Salzburgom, Oglejem in madžarskim Prekmurjem. Podal je težke čase pod Turki in kmečke upore, protestantizem in reformacijo. Nakazal je mrki Janzenizem in baročno krščanstvo kot izraz veselja. Ko se je med narodom začela buditi narodna zavest, so bili duhovniki edini, ki so bili na strani naroda. Iz teh zdravih korenin, ko je duhovnik moral biti narodni delavec, gospodarski svetovalec, ustanovitelj gospodarske samopomoči, pa je nujno sledil

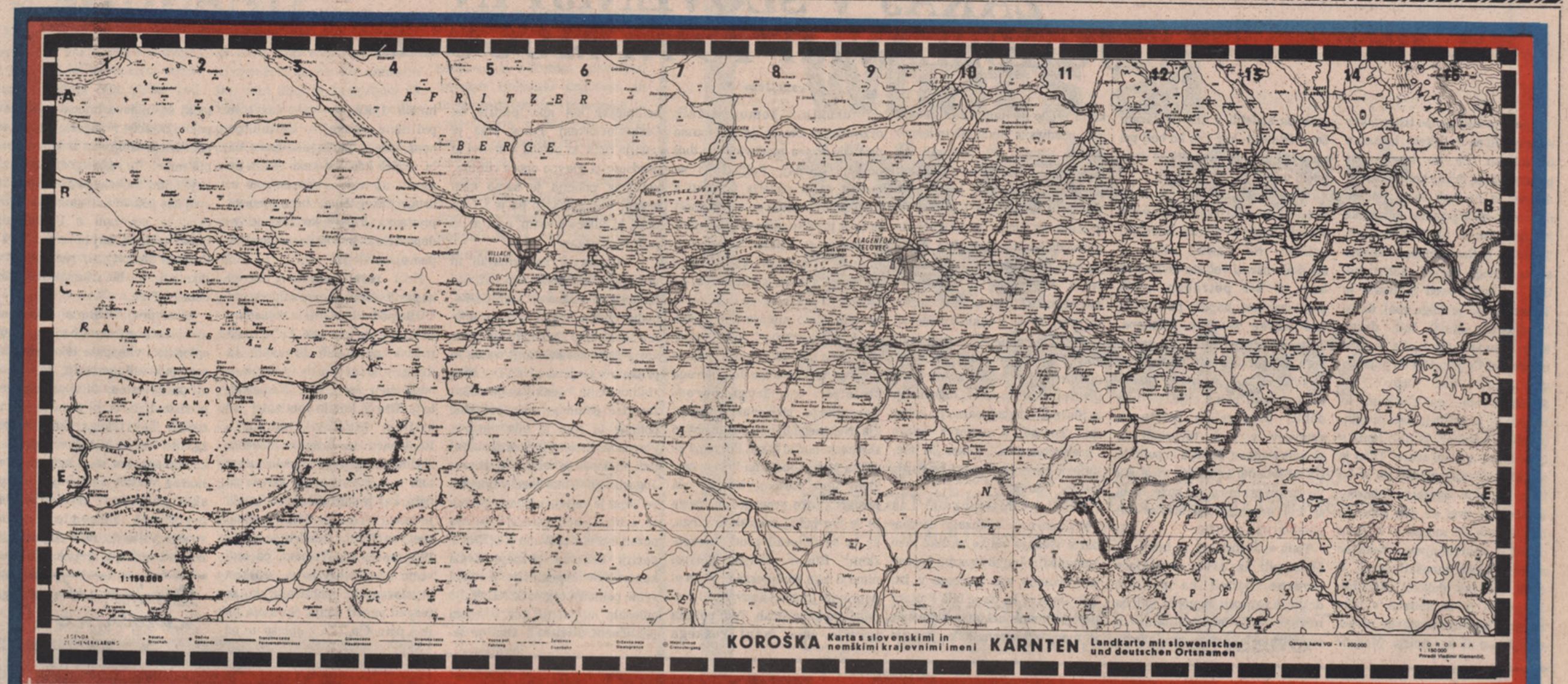
škodljivi klerikalizem. Ko so se namreč pojavili laiki, ki bi mogli prevzeti v svoje roke slovensko javno in gospodarsko življenje, je marsikak duhovnik vztrajal na starem. Medvojne dogodke je predavatelj označil: neposredno sodelovanje cerkve z domobranstvom je bilo za cerkev škodljivo, vendar cerkev subjektivno gledano ni izdala naroda. Za današnje razmere je povedal, da je položaj cerkve sicer težak, ni pa nemogoč. Ver- niki je nedvomno državljani drugega razreda. Na papirju bi morala biti cerkev svobodna, v praksi pa vendarle naleti na neštete diskriminacije. Duhovščino je predavatelj razdelil v dve skupini, v take, ki se prilagode družbi nekritično in v take, ki gledajo na družbo kritično in ta zadnja naj bi bila v večini. V debati se je prvi oglašil dr. V. Inzko, ki je govoril o sodelovanju obeh narodov na Koroškem v sinodi. Povdaril je tudi velike zasluge tudi za koroške katoličane, ki si jih je pridobil dr. G. Rožman med obema vojnama. Zanimiva je bila izmenjava misli med V. Ošlakom, ki je iznačil preganjanje v SRS kot rezultat Mongolo-komunizma in g. S. Spitičem, funkcionarjem KPI in zastopnikom "zmernega" euro-komunizma. Kot dr. F. Rode sloječasno je tudi dr. Perko taktiziral, ko je govoril o pretirani škodi sloven-

skega klerikalizma. Partiji dajejo na ta način neke vrste moralno opravičilo za krvavo revolucijo in še specifično za preganjanje cerkve. Tudi je nedopustna taktika govoriti, da je povezanost cerkve z domobranstvom in "reakcija" škodila. Ko se je pokojni dr. G. Rožman soočil z umori, terorjem VOS in OP, ko ni bilo še sledu o kontra-revoluciji, je moral spregovoriti ne glede na posledice. Pij XII je napravil mnogo dobrega za Izraelce in druge žrtve nacizma in fašizma med zadnjo vojno, ni pa nikdar javno spregovoril in obsodil teh grozot. Posledica je bila, da je cerkev zgubila na prestižu za dobo dolgih 30 let. Ko gre za velike stvari, ko gre za važne moralne probleme, mora cerkev spregovoriti, pa četudi to pomeni v prvi fazi škodo in preganjanje cerkve. Število udeležencev je bilo letos v Dragi enako kot druga leta. SRS seveda uradno ni bila prisotna, je pa bilo precej obiska iz Slovenije. Poročevalec radija Ljubljane je bil prisoten in se prižojil, da zgubi tri dni, potem pa je sam par vrstic v poročilih Prireditelji se trudijo na vse načine, da bi dobili blagoslov in udeležbo režima, da bi imeli malo lažje delo pridobiti predavateljice iz centralne Slovenije. Vse seveda bob ob steno, ker režimu ne leži na srcu pluralizem in odprtost Drage v še tako omejeni obliki.

Dr. Peter Urbanc

Slovenec sem! — — — tako je mati djala

(Nadaljevanje s 1. strani)

Gornji zemljevid navaja nad 1000 krajev s slovenskim življenjem na Koroškem. Zemljevid ima dvojezična imena. Mnogo teh krajev bi po členu 7. avstrijske državne

pogodbe morale imeti dvojezične napise. Ko so avstrijske oblasti pred leti nekaj teh napisov dejansko postavile, so

jih nestrpni člani Heimatiendesta barbarsko odstranili, med tem ko se avstrijske oblasti niso ravno pretegnile, da bi napise zaščitile, ali poškodovane nadomestile.

A large table with multiple columns listing place names in Slovenian and German, organized by region. The table includes names like 'Ačica', 'Ačičica', 'Ačički', etc., and their corresponding German names. It is a comprehensive list of settlements in the Koroška region.